יאיר עילם 27.6.26
כל הזכויות שמורות

מוקדש: למטפלים שאיש אינו רואה, ולאנשים שהם ממשיכים לאהוב, גם כשהזיכרון כבר אינו יודע את שמם.

יהושוע הפרוע - סיפור

שרה לא אהבה אופרה, אבל נעלים היא אהבה ולכן לפני עשרים ושבע שנים קנתה זוג נעלי עקב שחורות לאופרה.

ביום שבו יהושוע מצא את הנעליים של אשתו שרה במיקרוגל, הוא עוד ניסה להאמין שהכול בשליטה. הנעליים עמדו בתוך התנור. שרה כבר שלושה ימים טענה שהנעליים שלה נעלמו, נגנבו בידי גנב מסתורי.

יהושוע היה איש אפור, בן למעלה משמונים, שלא הסתפר כבר למעלה משלוש שנים, פשוט לא מצא את הזמן. הטיפול באשתו גזל ממנו את כל המרץ שפעם היה לו. יום אחד החליט לצבוע את שערו בצבע צהוב. נמאס לו שאנשים שאלו אותו כל הזמן למה עדיין לא הסתפר והוא העדיף שישאלו על הצבע. על זה יהיה לו יותר קל לענות. הצבע יצא גרוע מאוד, אבל הוא היה מאושר.

שרה קראה לו: יהושוע הפרוע.

יהושוע עמד מול התנור הפתוח והביט בנעליים. ״שרה,״ קרא בזהירות, ״מצאתי את הנעליים״.

מהסלון נשמע קולה: ״ברור שמצאת, אתה שמת אותן שם״.

״למה שאשים נעליים במיקרוגל״?

״כדי שלא אלך לאופרה״.

״אין לנו כרטיסים לאופרה״.

״כי החבאת גם אותם״.

יהושוע סגר את המיקרוגל לאט. הוא למד שלא כדאי להתווכח עם אישה שזוכרת מצוין את מה שלא קרה, ושוכחת לגמרי את מה שקרה לפני דקה. שרה ישבה בכורסה הירוקה, עטופה בשאל ישן, מביטה בו כאילו היה חשוד עיקרי בפרשה לא ברורה. ״שטפת ידיים לפני שמזגת לי תה״? שאלה.

״עוד לא מזגתי תה״.

״אז למה לא שטפת״?

״כי עוד לא מזגתי״.

״תמיד יש לך תירוצים. מי חינך אותך״?

״אמא שלי״.

״ידעתי! אף פעם לא סמכתי עליה. אישה שהכינה גפילטע פיש בלי חריין״.

יהושוע חייך. זה היה אחד הרגעים הטובים: הזיכרון של שרה אמנם התפורר, אבל העוקץ נשאר חד כפי שהיה בעבר. הוא הכין לה תה. אחר כך ביצה רכה. אחר כך ביצה קשה, כי היא טענה שביקשה קשה. אחר כך טענה שתמיד רצתה עוף בתנור, אבל ״שיהיה מבושל טוב, לא כמו הביצים הקשות שלך, שכל אחת רכה מהשניה.״

כך התנהלו הבקרים בביתם: שרה האשימה, יהושוע התנצל והמציאות היא - התעלמה.

בצהריים שרה אמרה: ״אתה מנסה להרעיל אותי עם הקפה השחור״.

״לא שתית קפה שחור״.

״לא נכון. רציתי טוסט״.

״אז להכין טוסט״?

"לא זה רעיל, במיוחד כשהוא שרוף".

״איזו רעילות״?

״החיים שלי איתך״.

יהושוע צחק ואז הפסיק, כי שרה לא צחקה. הוא הבין: שהיא באמת פחדה. מאחורי כל טרוניה הסתתרה אימה קטנה, מאחורי כל האשמה - בקשה שלא ידעה איך לומר: אל תעזוב אותי בתוך הראש הזה.

בערב היא שאלה: ״מה עם אמא שלי״?

"אמא שלך נפטרה לפני שלושים שנה, שרה".

"שטויות. היא רק בת מאה ומתנהגת יותר טוב ממך. אני אעבור לגור איתה ועם המטפל שלה".

"איזה מטפל"?

"זה שמבין נשים".

"גם אני מנסה".

"אתה לא מנסה. אתה בפנסיה, פנסיונרים רק יושבים ומעלים אבק".

יהושוע רצה לומר לה שהוא לא יושב. שהוא מכבס, מבשל, מחליף מצעים, מחפש תרופות, קם בלילה כשהיא צועקת שמישהו גנב לה את הילדות. הוא רצה לומר שהוא עייף עד לשד עצמותיו.

אבל היא כבר הביטה בו, בלי לראות אותו: "איפה המטפלת שלנו"?

"אין לנו מטפלת. אני המטפל היחיד שלך".

"אז תפטר אותה".

"את מי"?

"אותה. היא לא עושה כלום".

"נכון," אמר יהושוע. "בזה היא דומה מאוד למטפלת שאין לנו".

שרה הנהנה.

יהושוע ידע בעמקי נשמתו שעליו להירגע, להפגין אמפטיה כלפי אשתו. לא לסתור אותה. הוא כבר היה "מנוסה" ולמד בעבר את "שיטת התיקוף". שיטה שמסבירה שצריך להבין מה מסתתר מאחורי: הבקשות, שאלות, של אשתו. "אבל איפה לעזאזל מתבטאת האמפתיה כלפיו?" שאל את עצמו. "גם אני בן אדם עם צרכים ורצונות והיו לי גם פעם חיים שנעצרו כבר תקופה ארוכה". למה בטלוויזיה מדברים על "אמריקה לפני הכול" ולא על "יהושוע לפני הכול" חשב לעצמו.

הבת שלהם, דפנה, גרה באלסקה. היא חקרה התנהגות דובים במסגרת דוקטורט שהתארך כל כך, שיהושוע התחיל לחשוד שהיא לא בדיוק ממהרת לחזור.

פעם בחודש הייתה שולחת הודעה: "אבא, איך אמא?"
והוא היה עונה: "היום היא רצתה לקנות נעליים בסופר. המצב עדיין יציב".
ודפנה הייתה עונה: "אני אנסה להתקשר השבוע" והשיחה, כמו הרבה דברים במשפחה שלהם, לא היגיעה.

לילה אחד, כשיהושוע ניסה להירדם על הכורסה ליד מיטתה, שרה פתחה עין אחת ואמרה: ״אולי תקנה לי שד״.

״סליחה״? שאל יהושוע.

״כן, שד תוצרת כחול-לבן, יש כאן תעשיית Hi-Tech מפותחת במדינה הזאת ואני משוכנעת שניתן להשיג אחד. כזה שמבקר בלילות״.

״בשביל מה את צריכה שד״?

״שיעשה לי טוב במקומך״.

״אני שמח לדעת שהגעתי לשלב שבו אני אוחלף על ידי שדון״.

״אל תפריז, שד לפחות מגיע בזמן״.

״איפה קונים שד״?

״איפה שקונים מטפלת תאילנדית או רובוט שמנקה את הבית, שמעתי שיש כאלה היום שגם שוטפים, אז השד גם ישטוף רצפות״.

״אין לנו מטפלת תאילנדית״.

״אז תקנה גם אותה״.

יהושוע הביט בה. לרגע נדמה היה לו שהיא מחייכת. לא חיוך מלא, אלא שריד של האישה שהייתה פעם: שנונה, חסרת רחמים, מצחיקה עד כאב, זו שגרמה לו להתאהב בה כי אמרה לו בדייט הראשון: ״אתה נראה מקסים, אז אולי תפתיע״.

״שרה,״ אמר בשקט, ״את מפחדת בלילה״?

היא שתקה. אחר כך אמרה: ״לא ממך, ממני" והמשפט נשאר תלוי ביניהם בחלל זמן רב.

למחרת התקשרו מסוכנות הסיעוד: ״מר יהושוע?״ אמרה אישה בשם רונית, ״מצאנו מועמדת מהודו. מנוסה מאוד״.

״נהדר״.

״יש רק עניין קטן״.

״מה״?

״היא קראה את התיק שלכם״.

״ו״?

״היא שוקלת״.

״שוקלת מה״?

״אם להגיע אליכם, או לטפל בגבר בן תשעים וחמש, ערירי, שרמנטי, עם דירה ברמת גן ושלושה חשבונות בנק״.

יהושוע עצם עיניים ואמר: ״אני מבין אותה״.

״גם אני,״ אמרה רונית. ״אבל אצלכם יש אתגר גדול יותר, אתם זוג שחי בבית ואינכם מציעים ירושה״.

״בדיוק״.

באותו ערב, שרה הכריזה שיהושוע לא עושה למענה כלום.

״אני מבשל״.

״זה לא למעני, זה למענך״.

״אני נותן לך תרופות".

״את זה אמר לך הרופא״.

״אני מחפש את הנעליים שלך״.

״אחרי שאתה מחביא אותן״.

״אני איתך כל יום״.

"כי אין לך חיים".

יהושוע שתק. שרה הביטה בו פתאום במבט חד. "נעלבת"? אמרה.

"קצת".

"טוב," אמרה. "אז תכין למטפלת קפה".

"אין לנו מטפלת".

"אז תכין לי".

הוא הכין קפה, חזר לסלון והניח את הספל על השולחן.

שרה הסתכלה עליו בזעזוע. "מה זה"?

"קפה".

"ביקשתי עוגת שוקולד".

"ביקשת קפה".

"לא זוכרת כזה דבר. אתה יכול לספר לי מה שאתה רוצה, כי אתה יודע שאני לא זוכרת".

זו הייתה הפעם הראשונה שהוא שמע במשפט שלה לא רק חשד, אלא גם ידיעה. היא ידעה שהיא מאבדת את עצמה. וזה הפך אותה לכועסת יותר, לא חלשה יותר.

באותו לילה נשמע רעש מהמטבח. יהושוע קם בזהירות, לקח מטרייה מהמסדרון - הנשק הקרוב ביותר - והלך לעבר המטבח.

שרה עמדה ליד המקרר הפתוח ודיברה אל המדף העליון.

"לא," אמרה. "הוא לא יבין. הוא איש טוב, אבל איטי. כמו לחכות בתור של קופת חולים".

יהושוע נעצר. "עם מי את מדברת"?

שרה הסתובבה: "עם השד".

"איזה שד"?

"זה שקנית לי".

"לא קניתי לך שד".

"אז הוא הגיע לבד. כנראה שמע שיש פה צורך דחוף לשדים".

"איך קוראים לו"?

שרה חשבה. "נראה לי ג'ורג".

"שד בשם ג'ורג"?'

"למה לא? אם אתה יכול לצבוע את השיער בכתום, גם הוא יכול לבחור בכל שם שירצה".

יהושוע היה עייף מכדי להתווכח. הוא החזיר אותה למיטה. אבל בבוקר מצא על שולחן המטבח פתק. הכתב היה של שרה, רועד ומפורק, אבל ברור:

אל תפתח את הדלת ביום שלישי לאישה עם המזוודה האדומה. היא לא באה לטפל, היא באה לקחת.

יהושוע קרא את הפתק שלוש פעמים.

ביום שלישי, בשעה עשר ועשרים, צלצל הפעמון. בפתח עמדה אישה הודית נמוכה, מחויכת, עם מזוודה אדומה.

"שלום," אמרה באנגלית רכה, "אני אניטה. המטפלת".

יהושוע הרגיש צמרמורת בגבו. מהסלון נשמע קולה של שרה: "אל תכניס אותה! ג'ורג' אמר שהיא מחפשת ירושה"!

אניטה מצמצה: "סליחה"?

יהושוע חייך חיוך מהוסס ואמר: "אשתי קצת"...

"אני מבינה," אמרה אניטה. "אבל רק שתדע, אני לא מחפשת ירושה. כבר דיברתי עם הגבר מרמת גן, הוא שיקר. אין לו שלושה חשבונות בנק. מתגוררים אתו שלושה חתולים ואני לא רוצה לטפל גם בו וגם בהם".

שרה הופיעה מאחוריו ואמרה: "חתולים גרועים מחשבונות בנק. הם בעלי הבית ואינם זקוקים לצוואה כדי לרשת אותו".

אניטה פרצה בצחוק והצחוק, הציל אותה. בתוך שבוע אניטה הפכה להיות האדם היחיד בבית ששרה לא האשימה בהרעלה. היא כן האשימה אותה בגניבת כפתורים, בריגול לטובת האמא שלה, ובכך שהיא "צעירה מדי בשביל להבין נישואים וזקנה מדי בשביל לא לדעת להכין טוסט", אבל כל זה נחשב שיפור.

יהושוע, לראשונה מזה תקופה ארוכה, יצא לקנות ירקות לבד. בסופר הוא עמד מול מדף העגבניות ולא ידע מה לעשות עם החופש. הוא כמעט התקשר לשרה לשאול אם היא רוצה עוף בתנור או ביצה קשה, ואז נזכר שהתשובה תהיה כן, לא, ולמה לא שטפת ידיים.

כשחזר, מצא את אניטה חיוורת: "מה קרה"?

"היא אמרה משהו".

"שרה אומרת הרבה דברים".

"לא כזה".

שרה ישבה בכורסה, רגועה להפליא. "יהושוע," אמרה, "ביום חמישי אל תיתן לדפנה לעלות על המטוס".

"איזה מטוס"?

"הזה עם הדובים".

יהושוע התקשר לדפנה. היא לא ענתה. הוא שלח הודעה, שעה אחר כך חזרה אליו: "אבא, הכול בסדר"? שאלה.

"את אמורה לטוס ביום חמישי"?

"כן, טיסת שטח. למסלול ליד אזור המחקר, איך ידעת?".

"אל תעלי" אמר.

"מה"?

"אמא אמרה".

"אבא"...

"אני יודע. אבל אל תעלי". דפנה שתקה שוב. ואז אמרה: "בסדר, אני אדחה".

ביום חמישי המטוס הקטן שבו היתה דפנה אמורה לטוס, החליק על מסלול קפוא. לא היו נפגעים, אבל הטייס שבר רגל. ושני דובים, לפי הדיווח של דפנה: ״נראו מאוכזבים.״

אחרי זה יהושוע הפסיק לצחוק על ג׳ורג, והפתקים התחילו להופיע במקומות מוזרים:

בתוך קופסת תה: **אל תשאיר את הגז דולק, גם אם אתה בטוח שכיבית. במיוחד אם אתה בטוח.**

בתוך נעל במקרר: **אניטה לא גונבת, היא בוכה בלילה כי השאירה בן בבית. תן לה לדבר איתו.**

על גב חשבון חשמל: **כשתכעס, לך למרפסת ותירגע.**

יהושוע לא ידע אם שרה כותבת אותם ביום ושוכחת בלילה, או בלילה ושוכחת ביום, או אם המחלה פתחה בה איזה חלון צדדי בזמן. הוא גם לא ידע אם זה חשוב.

יום אחד, כשישבה מולו שקטה באופן נדיר, שאל אותה: ״שרה, את באמת מדברת עם שד״?

״לא״.

״לא״?

״אני מדברת עם מה שנשאר כשאני כבר לא מצליחה לדבר עם עצמי״.

״וזה ג׳ורג״?׳

״לפעמים. לפעמים זו אמא שלי. לפעמים זו הילדה שהייתי. לפעמים זו אני, רק מהסוף״.

יהושוע הרגיש איך משהו בו נסדק: ״ומה את מהסוף, אומרת״?

שרה הביטה בו בעיניים דהויות, ופתאום צלולות: ״שהיית בעל טוב יותר ממה שנתתי לך לדעת״.

הוא הוריד את הראש. ״ושאתה שוטף ידיים,״ הוסיפה, ״אבל לא מספיק״.

הוא צחק. ואז בכה. ואז צחק שוב, כי שרה אמרה: ״אל תעשה מזה דרמה. בסה"כ, אתה יהושוע הפרוע עם סינר״.

המתח האמיתי התחיל ביום שבו שרה נעלמה: זה קרה בבוקר גשום. אניטה הייתה במקלחת. יהושוע יצא לזרוק זבל. כשחזר, הדלת הייתה פתוחה, הכורסה ריקה, ועל השולחן פתק: **הלכתי לאמא. אם ג׳ורג׳ יבוא, תגיד לו שיחכה.**

הם מצאו אותה אחרי שעתיים בתחנת האוטובוס, יושבת עם הנעליים השחורות ביד, מחכה לקו שכבר לא עבר שם מאז 1986.

״שרה!״ יהושוע רץ אליה. היא הסתכלה עליו ולא זיהתה.

״סליחה,״ אמרה בנימוס: ״אתה יודע איזה קו מגיע לילדות״?

״לילדות״?

״כן. אני צריכה לחזור לפני שאמא תכעס״. יהושוע כרע מולה. הגשם ירד על שניהם.

״שרה, זה אני. יהושוע״.

היא בחנה אותו. ״יהושוע? לא יכול להיות. יהושוע צעיר״.

״הוא הזדקן״.

״למה״?

״כי הוא חיכה לך הרבה שנים״. משהו בפניה רעד, נראה היה שמשהו מתחולל בתוך מוחה.

״הוא היה נחמד״?

״מאוד״.

״הוא שטף ידיים״?

״לפעמים אפילו פעמיים״.

שרה חייכה. ״אז אולי אתחתן איתו״.

באותו ערב, אחרי שהחזירו אותה הביתה, יהושוע ישב במטבח עם אניטה. ״אני לא יודע כמה זמן עוד אוכל להמשיך", אמר.

אניטה לא הגיבה במילים. היא רק הניחה לפניו כוס תה ואמרה: ״גם מטפל צריך מטפל״.

בסלון, שרה דיברה אל הפינה: ״לא, ג׳ורג׳. הוא לא כלום. הוא רק עייף. יש הבדל״.

יהושוע שמע, ולא נכנס.

כעבור חודש דפנה הגיעה מאלסקה. היא נכנסה הביתה עם מעיל ענק וריח של שלג, ושרה אמרה: ״מי זאת הבחורה שמדברת עם דובים״?

דפנה קפאה. יהושוע רצה להציל אותה, אבל שרה המשיכה: ״היא נראית כמו הבת שלי, אם הבת שלי הייתה זוכרת להתקשר״.

דפנה פרצה בבכי. שרה נבהלה: ״למה היא בוכה״?

יהושוע אמר: ״כי דובים פגעו בה״.

שרה הנהנה. ״אמרתי לך, הדובים רגישים״.

בלילה ההוא ישבו שלושתם סביב השולחן: יהושוע, דפנה ואניטה. שרה נמנמה בכורסה.

״אבא,״ אמרה דפנה, ״אתה חייב עזרה קבועה״.

״יש את אניטה״.

״גם אתה צריך לחיות״. יהושוע הביט באשתו. היא ישנה ונחרה, עם פה מעט פתוח.

״היא חוזרת אחורה,״ אמר. ״ואני הולך קדימה, אנחנו כבר לא באותו אזור זמן״.

דפנה אחזה בידו. ואז שרה פתחה עיניים ואמרה מתוך שינה: **״שטויות. אהבה היא המקום שבו שני זמנים נפגשים ומתאחדים״.**

איש לא דיבר. בבוקר מצא יהושוע פתק אחרון, מקופל בתוך הסינר שלו:

כשהיא לא תדע מי אתה, אל תנסה להזכיר לה בכוח. שב לידה, תן לה יד. לפעמים היד זוכרת את מה שנשכח.

הוא שמר את הפתק בארנק. הימים נעשו שקטים יותר. לא קלים, אבל שקטים. שרה פחות התלוננה. לפעמים זה היה נעים. לפעמים זה היה מפחיד יותר מכל טרוניה. פעם אחת, כשיהושוע הביא לה תה, היא לא שאלה אם שטף ידיים.

"שרה," אמר, "הכנתי לך תה".

היא לקחה את הכוס. "תודה," אמרה. מילה פשוטה, אבל כמעט זרה בביתם. אחר כך הביטה בו ושאלה: "אתה עובד כאן"?

יהושוע התיישב לידה. "כן," אמר. "משרה מלאה".

"משלמים לך טוב"?

הוא חשב על ארבעים ושמונה שנות נישואים. על מריבות. על ילדה שנולדה. על משכנתא. על נעליים במקרר. על פתקי ג'ורג'. על אישה שאיבדה את ההווה אבל השאירה לו הוראות אהבה מהעתיד.

"לא בכסף," אמר. שרה הנהנה כאילו הבינה.

"אז לפחות תבקש עוגת שוקולד".

"בשבילך"?

"לא," אמרה. "בשביל המטפלת".

"איזו מטפלת"?

שרה חייכה חיוך קטן, ערמומי, כמעט ישן. "אתה רואה?" אמרה. "גם אתה שוכח". יהושוע צחק והפעם, לשם שינוי, היא צחקה איתו.

:

יאיר זילם
2026